

บทที่ 1

บททั่วไป

ความเป็นมาของปัญหา

1. การประกาศเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทย

โดยที่ ประเทศไทยได้ยึดถือตลอดมาว่า อำนาจอธิปไตยของประเทศไทย ขยายออกไปจากอาณาเขตพื้นดินและน่านน้ำภายในจนถึงแนวทะเลประชิดชายฝั่ง ซึ่งเรียกว่า ทะเลอาณาเขต (territorial waters) รวมตลอดถึงห้วงอากาศเหนือทะเลอาณาเขต พื้นที่ท้องทะเลและแผ่นดินใต้ท้องทะเลของทะเลอาณาเขต เห็นเป็นการสมควรกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตชายฝั่ง ฉะนั้น จึงกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตของประเทศไทย เป็นระยะ 12 ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานที่ใช้สำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขต¹

ต่อมา ประเทศไทยได้ประกาศเส้นฐานตรงให้ทราบทั่วกัน ดังนี้

- ประเทศไทยได้ประกาศยืนยันสถานภาพเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายใน 3 บริเวณด้วยกัน เพื่อให้ทราบโดยทั่วกันว่า น่านน้ำภายในเส้นฐานดังกล่าวเป็นน่านน้ำภายในของประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยได้ยึดถือเช่นนี้ตลอดมาชั่วนานแล้ว²

¹ ประกาศกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตของประเทศไทย ประกาศ ณ วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2509.

² ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง เส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย ประกาศ ณ วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2513.

- ประเทศไทยได้ประกาศเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศบริเวณ ที่ 4 เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ อันเป็นที่ยอมรับนับถือกันเป็นน่านน้ำภายในอีกบริเวณหนึ่ง โดยระบุค่าบัลติมัสศาสตร์ (ละติจูดเหนือ LAT.N., ลองจิจูดตะวันออก LONG.E) อย่างชัดเจน³

- ประเทศไทยได้ประกาศยืนยันสถานภาพของอ่าวไทยตอนใน ให้ทราบทั่วกันว่า อ่าวไทยตอนในเหนือเส้นฐานจากจุดที่หนึ่ง ณ แหลมบ้านช่องแสมสาร ละติจูด 12 องศา 13 ลิปดา 45 ฟลิปดา เหนือ ลองจิจูด 100 องศา 57 ลิปดา 45 ฟลิปดา ตะวันตก ตามเส้นขนาน ละติจูดไปทางทิศตะวันออกถึงจุดที่สอง ณ ฝั่งทะเลตรงข้ามละติจูด 12 องศา 35 ลิปดา 45 ฟลิปดา เหนือ ลองจิจูด 99 องศา 57 ลิปดา 30 ฟลิปดา ตะวันออก เป็นอ่าว ประวัติศาสตร์ และน่านน้ำเหนือเส้นฐานดังกล่าวนี้เป็นน่านน้ำภายในของประเทศไทย⁴ ซึ่งประเทศไทยได้ยึดถือเช่นนี้ตลอดมาชั่วนานแล้ว โดยได้บัญญัติกฎหมายรองรับการแบ่งเขตจังหวัดทางทะเลในอ่าวไทยตอนใน เพื่อประโยชน์ในการปกครองและความสะดวกของประชาชน โดยกำหนดเฉพาะเขตพื้นที่เขตจังหวัดทางทะเลอ่าวไทยตอนใน ไว้เพียง 7 จังหวัดเท่านั้น คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดธนบุรี (กรุงเทพมหานคร) จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี⁵ แล้วมิได้ประกาศเขตพื้นที่จังหวัดทางทะเลจากเส้นฐานปกติ คือ แนวน้ำลดตลอดฝั่งทะเลตามที่หมายไว้ในแผนที่ ซึ่งใช้มาตราส่วนขนาดใหญ่ที่รัฐชายฝั่งยอมรับนับถือ เป็นทางการ หรือเส้นฐานตรงหรือจากเส้นฐานที่ประกาศเป็นอ่าวไทยตอนใน เป็นระยะ 12 ไมล์ทะเล ให้เป็นเขตพื้นที่จังหวัดทางทะเลให้ครบถ้วน ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ในทะเลอาณาเขตของราชอาณาจักรไทย

³ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง เส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย ประกาศ ณ วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2535.

⁴ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องอ่าวไทยตอนใน ประกาศ ณ วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2502.

⁵ พระราชบัญญัติ กำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทย ประกาศ ณ วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2502.

ในปี พ.ศ. 2538 ประเทศไทยประสบปัญหาการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงเข้ามาในราชอาณาจักร โดยเรือพาณิชย์ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติได้พิจารณาเรื่องข้อเสนอการแก้ไขปัญหาการลักลอบนำเข้าเชื้อเพลิงดังกล่าวแล้ว ได้มีมติพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469⁶ ซึ่งที่ประชุมได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวาง แล้วพิจารณาร่างประกาศเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทย เพื่อให้พนักงานกรมศุลกากร และกรมตำรวจ ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่น่านน้ำ “เขตต่อเนื่อง” ได้ โดยมีได้กล่าวถึงมาตรการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการค้านเรือพาณิชย์ที่ปฏิบัติการลักลอบขนน้ำมันเชื้อเพลิงโดยมิชอบในทะเลอาณาเขต อันจะส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของรัฐ โดยปราศจากปัญหาและอุปสรรค อันว่าด้วยการใช้อำนาจในหน้าที่ที่รับผิดชอบ

ประเทศไทยจึงประกาศเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทยเพื่อความมุ่งประสงค์ในการใช้สิทธิของราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีมูลฐานจากหลักกฎหมายระหว่างประเทศ อันเป็นที่ยอมรับนับถือกัน ได้แก่ บริเวณที่อยู่ถัดออกไปจากทะเลอาณาเขตของราชอาณาจักรไทย มีความกว้าง 24 ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งในเขตต่อเนื่องนี้ ราชอาณาจักรไทยจะดำเนินการที่จำเป็น เพื่อป้องกันการละเมิดกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการศุลกากร การคลัง การตรวจคนเข้าเมือง หรือการสาธารณสุข ที่จะกระทำหรืออาจจะกระทำภายในราชอาณาจักร หรือทะเลอาณาเขตของราชอาณาจักร ซึ่งราชอาณาจักรไทยจะดำเนินการลงโทษการละเมิดกฎหมายและระเบียบข้อบังคับดังกล่าวได้⁷

⁶ คำสั่งคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงานแห่งชาติ ที่ 3/2538 ลงวันที่ 23 มกราคม 2538.

⁷ ประกาศเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทย ประกาศ ณ วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2538.

2. การดำเนินการค้นเรือพาณิชย์ที่กระทำความผิดอาญาในทะเลอาณาเขตโดย
พนักงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เป็นมาตรการบังคับใช้กฎหมาย
 (law enforcement)

การค้นเป็นมาตรการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ ชอบด้วยกระบวนการยุติธรรม โดยเจ้าพนักงานของรัฐในชั้นสอบสวน หรือแม้แต่ในการดำเนิน คดีชั้นศาล ทั้งนี้เนื่องจากความผิดที่เกิดขึ้นในเรือสยาม ให้ถือว่าเจ้าพนักงานต่อไปนี้ ได้แก่ เจ้าท่า หรือผู้รักษาการแทนเจ้าท่า, นายทหารชั้นสัญญาบัตรผู้ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ ผู้บังคับ บัญชาป้อม ผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับการกองทหารแห่งราชนาวิ เจ้าพนักงานประมง หรือเจ้า พนักงานศุลกากรตั้งแต่ประจำแผนกขึ้นไป เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย เพื่อปฏิบัติตามมาตรา 78 และมาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายนั้น⁸ ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายมหาชน ที่บัญญัติ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่ให้มีผลบังคับแก่เรือที่เดินใน ราชอาณาจักร ให้เจ้าพนักงานของรัฐที่ต้อง ทำการค้น ต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ว่าด้วยการค้นสถานที่ในทীরโหลฐาน

ในคดีอาญา การค้นในทীরโหลฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมาย ของศาล และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ห้ามมิให้ค้นในทীরโหลฐานโดยไม่มี หมายค้น หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ⁹

⁸ พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481 มาตรา 55.

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 238.

ศาลมีอำนาจออกหมายค้นได้ภายในเขตอำนาจของตน¹⁰ และจะนำหมายค้นที่ศาลเป็นผู้ออกนั้นไปดำเนินการค้นนอกเขตพื้นที่ ดังเช่นหมายจับมิได้ เนื่องจากหมายค้นมิได้มีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับที่ให้ดำเนินการตามค้นได้ทั่วราชอาณาจักร¹¹

โดยหลักการค้นแล้ว เจ้าพนักงานของรัฐที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบเท่านั้น ที่มีอำนาจออกหมายค้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตน ซึ่งแตกต่างกับหมายจับที่สามารถใช้จับผู้ต้องหา นอกเขตพื้นที่ผู้ออกหมายจับได้¹²

3. ประเทศไทยมิได้แบ่งเขตพื้นที่ทางทะเลประชิดชายฝั่ง และพื้นที่ที่ประชิดกับ เส้นฐานตรง และเส้นฐานที่ประกาศเป็นอ่าวไทยตอนในให้เป็นเขตพื้นที่จังหวัดทางทะเลให้ครบถ้วน

โดยมิได้อนุญาตให้เขตพื้นที่ในทะเลที่เกินเส้นฐานปกติ เส้นฐานตรง หรือเส้นฐานที่ประกาศเป็นอ่าวไทยตอนใน ไปถึงเขตความกว้างของทะเลอาณาเขตของประเทศไทย ในแต่ละจังหวัดเป็นเขตพื้นที่จังหวัดทางทะเล ย่อมก่อปัญหา และอุปสรรคให้แก่พนักงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ค้นเรือพาณิชย์ในทะเลอาณาเขต เนื่องจากการค้น เป็นมาตรการอย่างหนึ่งของการสอบสวนที่พนักงานของรัฐ ดำเนินการไปเพื่อจะได้มาซึ่งพยานหลักฐาน อันนำมาประกอบการดำเนินคดีอาญา โดยพนักงานสอบสวน หรือโดยเจ้าพนักงานอื่น อันได้แก่ ศาลในชั้นพิจารณา คดี หรือโดยพนักงานฝ่ายปกครอง ระหว่างทำการสืบสวน สอบสวน รักษาความสงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักร

ประเทศไทยได้ประกาศเขตต่อเนื่องออกไปจากทะเลอาณาเขต โดยมิได้คำนึงถึงมาตรการการบังคับใช้กฎหมาย ในเขตพื้นที่จังหวัดทางทะเลในทะเลอาณาเขต เพื่อให้เจ้าพนักงานของรัฐทราบถึงขอบเขตพื้นที่อำนาจหน้าที่ของตน ในเรื่องการค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ได้บัญญัติบทกฎหมายให้เจ้าพนักงานอื่นของรัฐ อาทิ พนักงานเจ้าพนักงานทหารเรือชั้นสัญญาบัตร เจ้าพนักงานประมง หรือศุลกากร ตั้งแต่ประจำแผนกขึ้นไป

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 58 (3).

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 77.

¹² อ้างแล้วใน 8 มาตรา 79.

เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ในคดีความผิดอาญาที่เกิดขึ้น ดังเช่น ในเรือสยาม เพื่อปฏิบัติตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 และมาตรา 92¹³ อันว่าด้วยการจับและการค้น ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการค้นในที่สาธารณะ โดยหลักต้องมีหมายค้น เว้นแต่ต้องด้วยข้อยกเว้น จึงจะทำการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น

ประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลอาณาเขต เนื่องจากในพระราชบัญญัติดังกล่าวให้คำนิยาม “น่านน้ำไทย” ว่าหมายความถึง บรรดาน่านน้ำที่อยู่ภายใต้อธิปไตยของประเทศไทย ผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ต้องได้รับโทษอาญา ซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แล้วแต่กรณีความผิด ดังนั้น การค้นเรือไทยตามพระราชบัญญัตินี้ จึงเป็นการค้นสถานที่ อันเป็นการกระทบสิทธิต่อผู้ควบคุมเรือ ดังนั้น การดำเนินการค้นเรือพาณิชย์ในทะเลอาณาเขต จึงจำเป็นต้องปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักการ ว่าด้วยการค้นในที่สาธารณะ ในเรื่องเขตพื้นที่อำนาจของผู้ทำการค้น ทั้งนี้ เพื่อให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของผู้ควบคุมเรือดังกล่าว¹⁴ ไม่ว่าจะทำการตรวจค้นเรือไทย หรือเรือพาณิชย์ต่างชาติ ในทะเลอาณาเขต

พนักงานศุลกากรมีอำนาจค้นเรือลำใดก็ได้ ภายในพระราชอาณาเขตไม่ว่าเวลาใด¹⁵ แต่เมื่อยึดสิ่งของไว้ ต้องส่งมอบให้อยู่ในความรักษาของพนักงานศุลกากร ถ้าไม่มีสำนักงานศุลกากรที่ใกล้ที่สุด ก็ให้ส่งมอบให้อยู่ในความรักษาของอำเภอที่ใกล้ที่สุด¹⁶ และกรมศุลกากรได้ขอความร่วมมือไปยังส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ว่านับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 กรมศุลกากรได้กระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาคในแต่ละพื้นที่มากขึ้น โดยกระจายอำนาจหน้าที่ไปยังสำนักงานศุลกากรภูมิภาค ให้แต่ละพื้นที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาของกลาง เพื่อให้เกิดความสะดวก ทันเวลา สามารถรักษาสภาพของกลาง

¹³ พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481 มาตรา 55.

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 69, 92.

¹⁵ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 15

¹⁶ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 25.

และสะดวกต่อการติดตามผลคดี และเป็นการประหยัดไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการขนส่งเข้ามา เก็บรักษาขังส่วนกลางซึ่งอยู่ห่างไกล จึงขอให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการจับกุม นำของกลาง ไปส่ง ณ ค่ายหรือสำนักงานศุลกากรที่อยู่ใกล้ หรือที่อยู่ในพื้นที่จับกุม อันจะเป็นประโยชน์แก่ ราชการโดยส่วนรวม ทั้งนี้กรมศุลกากรจะได้ประสานกับสำนักงานศุลกากรในพื้นที่ ให้พร้อมที่ ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้เรียบร้อยต่อไป¹⁷

ประเทศไทยประกาศจังหวัดทางทะเลไว้เพียง 7 จังหวัด ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ทางทะเล อ่าวไทยตอนในเท่านั้น และเป็นเขตน่านน้ำภายในของประเทศไทย ส่วนพื้นที่ทางทะเลที่มีใช้เขต น่านน้ำภายในที่ประชิดติดกับเขตต่อเนื่อง เป็นเขตพื้นที่อำนาจทางการปกครองจังหวัด ใดบ้าง มิได้ประกาศไว้ ทำให้การปฏิบัติการรักษากฎหมายเป็นไปด้วยความยากลำบาก มิสามารถทราบ ได้ว่าขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ค้นเรือพาณิชย์ ณ จุดที่ทำการค้น เป็นพื้นที่เขตการปกครองจังหวัดหรือ อำเภอใด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติแนวทางแก้ปัญหาประเด็นอำนาจ และหน้าที่ของพนักงานสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสอบ สอนในความผิดอาญาที่เกิดขึ้น ถ้าจับผู้ต้องหาได้แล้วให้พนักงานสอบสวนท้องที่ที่จับได้เป็นผู้รับ ผิดชอบในการสอบสวน ถ้าจับผู้ต้องหายังไม่ได้ให้ ท้องที่ที่พบการกระทำความคิดก่อนเป็นผู้ รับผิดชอบ¹⁸ กรณีนี้ เป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนทราบเขตพื้นที่อำนาจการสอบสวนของตน ชัดแจ้งก่อนแล้ว จึงปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อป้องกันการปฏิเสธความรับผิดชอบใน ภาระหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

ในพื้นที่ทะเลอาณาเขตของประเทศไทย ที่มีได้ประกาศเขตพื้นที่ทางการปกครอง เพื่อให้เจ้าพนักงานของรัฐ ที่มีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ ทราบถึงเขตพื้นที่ ทางการปกครองในอำนาจหน้าที่ ในฐานะที่เป็นองค์กรของรัฐในกระบวนการรักษาความสงบ เรียบร้อย โดยรัฐมีพนักงานเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ อาทิ

¹⁷ กรมศุลกากร, “หนังสือที่ กค 0618/07406”, 22 เมษายน 2540.

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 19.

พนักงานสอบสวน อัยการ ศาล ซึ่งประเทศไทยมีอำนาจอธิปไตย (sovereignty) เหนือทะเลอาณาเขต ภายในบังคับแห่งหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยต้องยอมรับและกำหนดกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ที่ใช้กับการค้นเรือพาณิชย์ ไม่ว่าเรือพาณิชย์ไทยหรือเรือพาณิชย์ต่างชาติในส่วนที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นเฉพาะการใช้สิทธิการผ่านโดยสุจริตในทะเลอาณาเขต (innocent passage) โดยทางเรือพาณิชย์

ปริมาณการขนส่งสินค้าทางทะเลอันเป็นการค้าระหว่างประเทศประมาณร้อยละ 90 และการขนส่งสินค้าโดยเรือพาณิชย์มีแนวโน้มว่าจะขยายตัวในอัตราที่สูง ทั้งการนำเข้าและส่งออกสินค้าทางเรือพาณิชย์ จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งมีเรือพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย จำนวน 50 ลำ และจดทะเบียนในประเทศปานามา ฮอนดูรัส และอินโดนีเซีย จำนวน 45 ลำ ปฏิบัติการลักลอบขนน้ำมันเชื้อเพลิงโดยหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ซึ่งทำให้รัฐได้รับความเสียหายปีละประมาณ 8,000 ถึง 10,000 ล้านบาท¹⁹ จนถึงปัจจุบัน

ประเทศไทย จึงบัญญัติกฎหมายกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่จับผู้ต้องหาและส่งตัวผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ใด ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่นั้นเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ²⁰ โดยมีหลักการและเหตุผลว่า โดยที่เป็นการสมควรกำหนดการสอบสวน ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรที่เกิดในทะเลอาณาเขต เนื่องจากได้มีพระบรมราชโองการ กำหนดเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทย เพื่อกำหนดการใช้อำนาจศุลกากรในเขตต่อเนื่องให้ชัดเจนด้วย

¹⁹ เอกสารแนวทางการปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยผิดกฎหมาย กรมตำรวจ พ.ศ. 2538, หน้า 26-27 (อัดสำเนา).

²⁰ พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2540 มาตรา 20 ทวิ.

ความสำคัญของปัญหา

1. การค้นเรือพาณิชย์ในทะเลอาณาเขตเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อจะทราบรายละเอียดแห่งความผิดอันเป็นมาตรการบังคับใช้กฎหมาย (law enforcement)

เจ้าพนักงานของรัฐผู้ทำการค้น ต้องมีขอบเขตแห่งอำนาจการค้น (power of search) ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจค้น ดังนั้น การกระทำของเจ้าพนักงานในการค้น เพื่อพบสิ่งของหรือบุคคลที่กระทำความผิดอาญา เป็นมาตรการที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมายของรัฐที่จะทำให้การสืบสวน สอบสวน ได้สวนมูลฟ้อง การพิจารณาคดี และการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล บังเกิดผลสมความมุ่งหมายของรัฐได้มากที่สุด และในขณะเดียวกันการกระทำดังกล่าวนี้ ต้องไม่กระทบถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ควบคุมเรือพาณิชย์ในขณะที่ทำการตรวจค้น เนื่องจากการค้นนั้นได้กระทำโดย เจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจและมีขอบเขตแห่งอำนาจที่ชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ควบคุมเรือนั้นจะไม่ถูกรบกวน หรือถูกแทรกแซง หรือได้รับการปฏิบัติจากเจ้าพนักงานของรัฐ ที่รู้ชัดถึงขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของตน

ทะเลอาณาเขตมิได้มีที่หมายเด่นชัด ดังเช่น น่านน้ำภายใน ที่มีวิวขอบฝั่ง-เกาะ-ที่อันตราย-กระโจมไฟ-ท่อนไฟ-ประการ-ที่จอดเรือ-เขตท่าเรือ แสดงให้ทราบถึงการเดินเรือ ดังนั้น เจ้าพนักงานของรัฐจะนำเรือพาณิชย์ ที่ดำเนินการค้นพบการกระทำความผิดอาญาไปยังสถานที่ ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงานของรัฐผู้ค้นกำหนดขึ้น หรือนำส่งของกลางไปทำการเก็บรักษา โดยมีทราบได้ว่าเป็นเขตพื้นที่ใดที่ชัดเจน ซึ่งเกินกว่าความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดีมิได้ แม้ว่าประเทศไทยได้ประกาศเขตต่อเนื่องทางทะเล ออกไปโดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันการลักลอบการกระทำความผิดอาญาบางประเภท แต่มิได้วิเคราะห์ปัญหาการค้นเรือพาณิชย์ในทะเลอาณาเขต ว่าด้วยการประกาศเขตพื้นที่อำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐบนชายฝั่ง ให้มีอำนาจไปถึงทะเลอาณาเขตด้วยหรือไม่ เพื่อให้เจ้าพนักงานของรัฐ มีศักยภาพล่วงรู้ถึงขอบเขตแห่งอำนาจ การปฏิบัติหน้าที่ของตน ในการปฏิบัติการค้นเรือพาณิชย์ ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของรัฐ เพื่อการป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดอาญาทางทะเล ว่าความผิดอาญาเกิดขึ้นในเขตพื้นที่ของตนหรือไม่

2. การเดินเรือพาณิชย์ในสมัยปัจจุบัน มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงจากสัญญาณ
 ควบเทียบ บ่งบอกให้ทราบถึงพิกัดตำแหน่งของเรือพาณิชย์ว่า เรือพาณิชย์อยู่ในตำแหน่งพิกัดใด
 ในทะเลอาณาเขต หรือไม่ ซึ่งการจะได้มาซึ่งพยานหลักฐานแห่งคดี สมตามความมุ่งหมาย
 ของรัฐ ในความผิดอาญาบางประเภท อาทิ ความผิดตามกฎหมายศุลกากร ที่บัญญัติให้เจ้า
 พนักงานของรัฐนำส่งของกลาง ที่ทำการค้นพบส่งไปเก็บรักษายังที่ทำการศุลกากรในระยะใกล้
 ที่สุด ถ้าไม่มีที่ทำการพนักงานศุลกากรเช่นว่านั้น ก็ให้ส่งมอบของกลาง ให้อยู่ในความรักษา
 ของอำเภอที่ใกล้ที่สุด และมีการแก้ไขบทกฎหมายในพระราชบัญญัติศุลกากร ให้พนักงาน
 สอบสวนแห่งท้องที่ ที่ผู้จับนำตัวผู้ต้องหาส่งเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

ดังนั้น ความสำคัญของปัญหาอยู่ที่เขตพื้นที่ทะเลอาณาเขต อันเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำ
 ให้มีการบังคับใช้กฎหมาย สมดังเจตนารมณ์ของรัฐที่มีเป้าประสงค์ มิให้สังคมได้รับความเสี
 หายจากการกระทำความผิดอาญาทางทะเล โดยผู้กระทำความผิดอาญาใช้เรือพาณิชย์ขนาดใหญ่
 ขนส่งสินค้า สิ่งของ ทำให้รัฐได้รับความเสียหาย โดยส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้บริโภคสินค้า
 สิ่งของที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากสินค้านั้นเป็นสินค้าที่มีได้คุณภาพ มิได้รับการตรวจสอบ
 ตรวจสอบ จากเจ้าพนักงานของรัฐ นับตั้งแต่ที่มีการขนส่ง สิ่งของ สินค้า นั้นผ่านทะเลอาณาเขต
 ตามระเบียบวิธีการของรัฐ จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยปัญหาที่มีอยู่ ทั้งในปัญหาข้อกฎหมายที่
 ใช้บังคับ และปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ ให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถ
 ครอบคลุมได้ในทุกปัญหา อันเป็นการสมประโยชน์ทั้งฝ่ายรัฐและประชาชน ทั้งนี้จะได้ทำการ
 วิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อจะนำมาปรับใช้ในส่วนที่เหมาะสม
 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสาระสำคัญ ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการค้นเรือพาณิชย์ในทะเล
 อาณาเขต
2. ศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย
 ที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น
3. วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายไทยกับข้อกฎหมายต่างประเทศ

สมมติฐาน

การค้นเรือพาณิชย์ในทะเลอาณาเขต เป็นมาตรการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีอาญาโดยเจ้าพนักงานของรัฐ แต่รัฐมิได้จำกัดขอบเขตพื้นที่อำนาจรับผิดชอบในการดำเนินการค้นเรือพาณิชย์ ซึ่งเป็นปัญหากระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ควบคุมเรือ และเจ้าของเรือ ทั้งเจ้าพนักงานของรัฐผู้ปฏิบัติการค้นไม่มั่นใจในขอบเขตพื้นที่อำนาจของตน ซึ่งเรือพาณิชย์มีความสามารถในการเดินทางในทะเลอาณาเขต และเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ควบคุมเรือ ลูกเรือ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสิ่งของ สินค้า ทรัพย์สิน ที่บรรทุกไว้บนเรือ ดังนั้น รัฐต้องกำหนดเขตอำนาจพื้นที่เจ้าพนักงานของรัฐ ผู้มีอำนาจทำการค้น (power of search) ให้ปรากฏชัดเจน โดยบทบัญญัติของกฎหมาย

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยแบบเอกสาร โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูล ตำรา กฎหมาย บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับตัวบทกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำพิพากษาศาลฎีกา และสิ่งตีพิมพ์ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเปรียบเทียบกับหลักกฎหมาย แนวความคิดของต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่า การที่รัฐมิได้ประกาศกำหนดเขตพื้นที่จังหวัดทางทะเลให้เหมาะสมกับเขตพื้นที่จังหวัดที่ประชิดติดกับทะเลอาณาเขตให้ครบถ้วน โดยมีได้คำนึงถึงความสะดวกของประชาชน และอำนาจในการบังคับใช้มาตรการในการค้นเรือพาณิชย์ในทะเลอาณาเขต ย่อมเป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติ และเป็นปัญหาข้อกฎหมาย
2. ทำให้ทราบหลักกฎหมาย แนวความคิดและทฤษฎี ตลอดจนบทบาทอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ ในการค้นเรือพาณิชย์ในทะเลอาณาเขต
3. ทำให้ทราบประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ตามที่กฎหมายแต่ละฉบับให้อำนาจหน้าที่ในทางความจริง ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบกับทฤษฎีและเปรียบเทียบกับแนวทางปฏิบัติของต่างประเทศ จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบาทอำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อให้การป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดอาญาในทะเลอาณาเขต มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มากยิ่งขึ้นในอนาคต